

SMALDEEL 5

21 AUGUSTUS-19 DECEMBER 1969

Den Helder, Gibraltar/Ceuta, Vlissingen/Rotterdam, Portsmouth. Portland, Plymouth, Toulon, Brest, Gibraltar, Gibraltar, Tunis/Ceuta/Lagosbaai, La-gosbaai/Ceuta, Malta/Casablanca/Tanger/Ceuta, Lagosbaai, Portsmouth/ Den Helder, Amsterdam, Brest, Den Helder, Londonderry, Den Helder

Commandant: schout-bij-nacht O. Cramwinckel

Hr. Ms. De Zeven Provinciën (vlag), commandant: kapitein ter zee H. H. van Weelde

Hr. Ms. De Ruyter (vanaf 23 september), commandant: kapitein ter zee H. van Mastrigt

Hr. Ms. Poolster (vanaf 23 september), commandant: kapitein ter zee A. S. de Vries, sedert 10 oktober kapitein-luitenant ter zee J. H. Weyers

Jagerdivisie 3, commandant: kapitein ter zee P. J. F. van der Meer Mohr

Hr. Ms. Zeeland, commandant: kapitein-luitenant ter zee N. M. Bollen

Hr. Ms. Friesland, commandant: kapitein-luitenant ter zee H. E. Rambonnet, sedert 21 november kapitein-luitenant ter zee A. J. M. Stoffels

Hr. Ms. Overijssel (vanaf 15 september), commandant: kapitein-luitenant ter zee N. J. Tulp

Hr. Ms. Van Galen (vanaf 15 september), commandant: kapitein-luitenant ter zee M. Deege, sedert 31 oktober kapitein-luitenant ter zee K. T. Venema

Hr. Ms. Limburg (tot 1 september), commandant: kapitein-luitenant ter zee J. G. C. van de Linde

Hr. Ms. Holland, commandant: kapitein-luitenant ter zee J. H. van der Zeep

Hr. Ms. Evertsen, commandant: kapitein-luitenant ter zee N. Delfos

Hr. Ms. Van Speyk, commandant: kapitein-luitenant ter zee J. J. Valk

Hr. Ms. Van Nes, commandant: kapitein-luitenant ter zee J. A. Duininck

Hr. Ms. Zeeleeuw (tot 2 oktober), commandant: luitenant ter zee der 1e klasse B. G. A. Fanoy

Hr. Ms. Potvis, commandant: luitenant ter zee der 1e klasse J. S. Tichelman

Hr. Ms. Tonijn, commandant: luitenant ter zee der 1e klasse B. A. Siemons

Na het zomerverlof genoten te hebben vertrokken op 21 augustus **Hr. Ms. De Ruyter, Hr. Ms. Poolster, Hr. Ms. Overijssel en Hr. Ms. Van Galen** naar zee om tot 23 september een vlootoefening te houden onder operationele leiding van de commandant der zeemacht in Nederland.

Gedurende deze periode werden geen havens bezocht. Het oefengebied lag ongeveer 500 mijl bezuidwesten van de Azoren. De oefeningen aldaar hadden ten doel het beproeven van langdurige oefeningen met Hr. Ms. Poolster en het oefenen van de schepen in een bovenwatergevecht. Dat alle oefeningen vlot en goed zijn verlopen was mede te danken aan het prachtige weer dat geen enkele keer spelbreker is geweest. Dank zij dit goede weer, de vele activiteiten van de dienst ontwikkeling, sport en ontspanning en de zeer goede personeelszorg, is de stemming op hoog peil gekomen en gebleven. Na vier weken geoefend te hebben vertrokken Hr. Ms. Overijssel en Hr. Ms. Van Galen naar Faslane en brachten Hr. Ms. De Ruyter en Hr. Ms. Poolster routine bezoeken aan respectievelijk Gibraltar en Ceuta.

Op vrijdagmiddag 19 september arriveerde Hr. Ms. Poolster op de rede van Ceuta. Er stond een vrij krachtige westnoordwesten wind door en het lege schip werd dan ook aanzienlijk om de oost weggezet. Overigens was het weer echter uitstekend. Meteen na het afmeren aan de Dique de Poniente kwam de Nederlandse consul, de heer J. M. Baeza Herrazti, ter begroeting aan boord, tevens werd aangevangen met olie laden. Doordat dit bezoek aan Ceuta op korte termijn tot stand kwam en in feite slechts een operationeel karakter had, werden slechts enkele beleefdheidsbezoeken afgelegd. Te 17.00 uur maakte de commandant zijn opwachting bij de militaire commandant en gouverneur van Ceuta, generaal Carlos Fernandez Vallespin. Er werd meteen met animo gepassagierd, hetgeen na 29 dagen onafgebroken op zee niet verwonderlijk was. Zaterdagmorgen was het olie laden gereed en het weekeinde werd door velen in de stad of aan het water doorgebracht.

Zondagmorgen te 11.00 uur bracht een vertegenwoordiger van de militaire commandant van Ceuta een tegenbezoek aan boord. Des middags speelde een scheepselftal een voetbalwedstrijd tegen een plaatselijke militaire ploeg. Maandagmorgen moest het vertrek uit Ceuta voor onbepaalde tijd worden uitgesteld, in verband met geconstateerde schade aan de ketelinstallatie, waardoor het schip niet op eigen kracht kon varen. Aangezien duidelijk werd dat het bezoek aan Ceuta van 26 tot 29 september zou komen te vervallen, bracht de commandant een afscheidsbezoek aan de militaire commandant en gouverneur van Ceuta voornoemd. Van de zijde van de Spaanse autoriteiten werd veel begrip ondervonden voor het annuleren van alle uitnodigingen over en weer en de hoop werd uitgesproken dat een en ander bij een later bezoek alsnog zou kunnen worden gerealiseerd.

Dinsdag te 11.30 uur bracht de marinecommandant van Ceuta, kapitein ter zee Juan Lazaga Azcarate, een beleefdheidsbezoek aan boord. Van twee binnenliggende Nederlandse coasters werden kapitein en officieren voor een drankje in de longroom uitgenodigd hetgeen van beide zijden zeer werd gewaardeerd.

Woensdagavond 24 september arriveerde de zeesleepboot Britonia van L. Smit en Co te Ceuta en donderdagmorgen vroeg werd de sleepreis naar Gibraltar aanvaard. Zowel van de zijde van het consulaat als van de havenmeester van Ceuta werd bij de voorbereiding en de uitvoering van deze bijzondere operatie zeer veel medewerking ondervonden.

Inmiddels had ook Hr. Ms. Van Speijk op 22 augustus Den Helder verlaten voor een vaar- en oefentocht in opdracht van de commandant der zeemacht in Nederland.

Tesamen met Hr. Ms. Zeeland werd op 25 augustus een varende ouderdag gehouden. Op 27 en 28 augustus werden varende demonstraties gegeven op de Texelstroom voor directeuren, rectoren en decanen van middelbare scholen, waaraan eveneens Hr. Ms. Vos en Hr. Ms. Snellius deelnamen.

Vervolgens werd opgestoomd naar Rotterdam en Vlissingen voor een tweedaags informeel bezoek door respectievelijk Hr. Ms. Van Speijk en Hr. Ms. Zeeland van 29 augustus tot 1 september. De commandant van de divisie jagers 3 bracht bezoeken aan de commandant van het korps mariniers, de garnizoenscommandant en de burgemeester van Rotterdam. In plaats van tegenbezoeken namen vertegenwoordigers van de bezochte autoriteiten des middags deel aan de lunch aan boord van Hr. Ms. Van Speijk.

Des avonds bezochten ongeveer honderd gasten, waaronder de heer Thomassen, burgemeester van Rotterdam, een geanimeerde ontvangst aan boord van Hr. Ms. Van Speijk.

Voor de equipage was door de gemeente Rotterdam een aanzienlijk aantal excursies en evenementen georganiseerd.

Door Hr. Ms. Zeeland werd op 29 augustus een vaartocht gemaakt op de Westerschelde en Wielingen, waaraan werd deelgenomen door de commissaris der Koningin in de provincie Zeeland, vergezeld van een aantal leden van Gedeputeerde Staten, de burgemeester van Middelburg en de commandant der maritieme middelen Schelde.

Uit het omvangrijke programma van officiële en niet-officiële evenementen zij hier vermeld het aanbieden, tijdens een alle hens, van een door de bemanning verzameld geldbedrag aan het dagelijks bestuur van de stichting Sport steunt Zonneveld.

Van 1 tot en met 11 september maakte Hr. Ms. Van Speijk, deels in gezelschap van een Sovjet smaldeel, een vaartocht op de Noord-Atlantische oceaan. Hr. Ms. Zeeland voerde oefeningen uit met Hr. Ms. Zeeleeuw in het Engels Kanaal.

Op 5 september zette Hr. Ms. Zeeland een patiënt af te Plymouth. Op 6 september liepen Hr. Ms. Zeeland en Hr. Ms. Zeeleeuw Portsmouth binnen, gevolgd door Hr. Ms. Van Speijk op 11 september. Daar het hier een routine bezoek gold, bleven de formaliteiten beperkt tot bezoeken van de commandant divisie jagers en de commandant van Hr. Ms. Zeeland aan de Flag Officer Spithead.

Op 8 september maakte Hr. Ms. Zeeleeuw een vaartocht door de Solent, waaraan werd deelgenomen door Captain W. Masek, jr. USN. welke autoriteit het bijzonder op prijs stelde ter oriëntatie aan boord te zijn van een voormalige Amerikaanse onderzeeboot.

Op 12 september verliet Hr. Ms. Zeeleeuw Portsmouth, gevolgd door de beide bovenwaterschepen op 14 september.

Hr. Ms. Zeeleeuw bracht van 12 tot 15 september een routine bezoek aan Portland. Gedurende de avond werd de bemanning gedebarcéerd in hotels in Weymouth en Portland. Op zaterdag 13 september werd door de commandant een bezoek gebracht aan de Flag Officer Sea Training, Rear Admiral .1. A. R. Troup, die te 11.30 uur een tegenbezoek bracht aan Hr. Ms. Zeeleeuw. Gedurende het weekeinde werden over en weer enkele ontvangsten gegeven, die alle een informeel karakter hadden.

Alvorens op 18 september te 05.00 uur definitief te vertrekken, waren enkele drukke oefendagen achter de rug.

Nadat Hr. Ms. Evertsen zich op 14 september bij de divisie had gevoegd, werd opgestoomd naar het gebied van de Nato-oefening Peace Keeper, welke van 17 tot en met 23 september plaats vond.

Van 24 tot 25 september brachten de drie schepen van de divisie jagers een kort bezoek aan Plymouth ten behoeve van de nabespreking van deze oefening. Formaliteiten werden niet gewisseld. De commandant van de divisiejagers en de scheepscommandanten werden uitgenodigd voor een lunch bij de commandant van HMS Glamorgan, terwijl de divisiecommandant levens een diner bijwoonde bij de Flag Officer Carriers and Amphibious Ships aan boord van HMS Eagle.

In het kader van een Nato-competitie vonden enkele sportontmoetingen plaats, terwijl voorts een intensief sociaal contact bestond met de diverse hostships en met de twee Nederlandse schepen van de Standing Naval Force Atlantic, die eveneens te Plymouth binnen lagen.

Op de achtermiddag van 25 september ontmeerden de drie schepen. Hr. Ms. Van Speijk en Hr. Ms. Zeeland stoomden op naar Den Helder, alwaar de 26ste september werd afgemeerd. Hr. Ms. Evertsen verliet het verband teneinde van 30 september tot 3 oktober een routine bezoek te

brengen aan Toulon, alwaar geluidsmetingen werden verricht op de range bij Le Britse. Bij aankomst in Toulon werd een opwachtingsbezoek gebracht bij de commandant van de marinebasis, capitaine de vaisseau Fourlinie.

Deze autoriteit bracht ook een tegenbezoek.

De Nederlandse consul-generaal te Marseille, de heer R. M. Neuerburg. en zijn Franse schoonzoon namen deel aan de lunch op 30 september, aangeboden door de commandant van Hr. Ms. Evertsen. Tevens zat aan de Franse liaisonofficier, lieutenant de vaisseau A. le Mière.

Op 2 oktober werd een uitnodiging ontvangen voor commandant en zes officieren voor een cocktailparty aangeboden door de Captain (D) van het Dartmouth Training Squadron aan boord van HMS Tenby in verband met een informeel bezoek van dat squadron aan Toulon. Helaas ontbrak de tijd voor een tegen-uitnodiging.

Op 3 oktober verliet Hr. Ms. Evertsen Toulon en ging vervolgens in opmars naar Gibraltar om zich bij de overige smaldeelschepen te voegen.

Deze schepen, zijnde Hr. Ms. De Zeven Provinciën, vlaggeschip van smaldeel 5, en Hr. Ms. Friesland hadden op 15 september de thuishaven verlaten. Hr. Ms. Van Nes verliet Den Helder op 17 september.

Ondanks het goede weer konden vanwege de mist verscheidene oefeningen met een learjet geen doorgang vinden.

Op 17 september meerde Hr. Ms. De Zeven Provinciën af aan het Hoogovenkanaal te IJmuiden in verband met de embarkatie van het militaire comité van de Nato.

Helaas kon ook deze vaartocht vanwege de mist niet doorgaan, zodat het bezoek stilliggend moest plaatsvinden. President van het militaire comité was vice-admiraal H. M. van den Wall Bake, terwijl Admiral Sir Nigel Henderson van de Britse marine als chairman optrad. De meeste Nato-landen waren vertegenwoordigd door hun chefs van staven en hun plaatsvervangers. Na een welkomstwoord en korte inleiding van commandant smaldeel 5 en van de commandant van Hr. Ms. De Zeven Provinciën volgde een lezing over en een demonstratie van het Terrier geleide wapensysteem.

Het korte bezoek werd besloten met een rijsttafel en om 13.00 uur debarkeerde het comité.

Na afloop gingen de schepen in opmars naar Brest waar op 19 september brandstof geladen werd door Hr. Ms. Friesland en Hr. Ms. Van Nes, terwijl Hr. Ms. De Zeven Provinciën ter rede van Brest 22 cursisten van de hogere krijgsschool embarkeerde. Inmiddels had ook Hr. Ms. Zeeleeuw zich bij het verband gevoegd.

Hr. Ms. Friesland en Hr. Ms. Van Nes liepen te 08.10 uur de haven van Brest binnen en meerden af langs zij de Epi Porte Avions, een nieuwe steiger, die nog niet op de zeekaart staat vermeld.

Aan de andere zijde van de steiger lag het Franse vliegkampschip Foch. Te 09.00 uur liep de Amerikaanse jager USS Stickie binnen voor een bezoek aan Brest in verband met het feit dat op zondag 21 september de 25-jarige herdenking van de bevrijding van Brest door Amerikaanse eenheden zou worden gevierd.

Eerst geruime tijd na aankomst konden de beide Nederlandse eenheden aanvangen met olie laden, doch eenmaal hiermede aangevangen waren de benodigde hoeveelheden olie snel ingepompt.

Te 10.00 uur maakte de heer Arnault de la Ménardière, honorair consul der Nederlanden te Brest, zijn opwachting bij de commandant van Hr. Ms. Friesland.

Te 13.00 uur ontmeerde Hr. Ms. Van Nes en begaf zich naar de oefengebieden zuid van Plymouth. Hr. Ms. Friesland moest echter achterblijven in verband met een reparatie aan de sonar, waarvoor assistentie van de Franse marinebasis nodig was.

Op zondag 21 september kregen de commandant en twee officieren een uitnodiging om de grote parade ter gelegenheid van bovengenoemde herdenking bij te wonen. Deze parade, waaraan ook Amerikaanse eenheden van USS Stickie en de 8th Infantry Division met kapel en vaandelwacht deelnamen, werd afgenomen door de Franse minister voor culturele zaken. Voorafgaande aan het défilé reikte de Préfèt Maritime een aantal onderscheidingen uit waaronder het legioen van eer en het kruis van verdienste.

De zondag werd verder besteed aan het inbouwen en testen van de gerepareerde sonar, terwijl de commandant en enige officieren door de consul waren uitgenodigd voor een lunch te zijn huize, gevolgd door een korte rondrit door de omgeving.

Ook bracht de commandant een kort beleefdheidsbezoek aan de commandant van het vliegkampschip Foch, terwijl des avonds de consul en diens echtgenote alsmede enige andere gasten aan boord werden ontvangen.

Aangezien de herstelde sonar op zondagavond voorlopig in orde werd bevonden, vertrok Hr. Ms. Friesland op maandag 22 september te 07.00 uur naar zee om zich te spoeden naar de oefengebieden nabij Gibraltar, waarheen de overige eenheden van het smaldeel zich inmiddels gedurende het weekeinde hadden begeven.

In deze oefengebieden, Vosmeer en Pasha genaamd, werden van 22 tot 26 september oefeningen gehouden voor de artillerie waarbij ook richtoefeningen op een learjet, de onderzeebootbestrijding en de verbindingdienst. Gedurende deze dagen brachten de cursisten van de hogere krijgsschool oriëntatie bezoeken aan Hr. Ms. Van Nes en aan Hr. Ms. De Ruyter, welk laatste schip zich inmiddels bij het verband had gevoegd.

Na afloop van de oefeningen werd koers gezet naar Gibraltar voor een informeel bezoek van 26 tot 29 september, gevolgd door een routine bezoek van 30 september tot 1 oktober.

Op vrijdagmorgen 26 september werd door Hr. Ms. De Zeven Provinciën te 08.55 uur het nationaal saluut afgegeven aan de vlag van het Verenigd Koninkrijk, hetwelk beantwoord werd door HMS Rooke.

Vervolgens werd een persoonlijk saluut gebracht aan de Flag Officer Gibraltar, Rear-Admiral I. W. Jamieson. Dit saluut werd eveneens beantwoord door HMS Rooke.

De consul der Nederlanden, Mr. W. Thomson, tevens burgemeester van Gibraltar, maakte direct na binnenkomst zijn opwachting bij de smaldeel- commandant.

Om 10.30 uur bracht de smaldeelcommandant een beleefdheidsbezoek aan His Excellency the Governor, Admiral of the Fleet Sir Varyl Begg, gevolgd door bezoeken aan de burgemeester van Gibraltar en de Flag Officer Gibraltar. The Flag Officer Gibraltar bracht daarna uit naam van bovengenoemde autoriteiten een kort tegenbezoek.

Om 13.00 uur nam de smaldeel- commandant deel aan een lunch, aangeboden door de gouverneur. Des avonds werd aan boord van het vlaggeschip een ontvangst gehouden voor een groot aantal gasten.

Zaterdagmorgen namen de cursisten van de hogere krijgsschool afscheid en keerden per vliegtuig terug naar Nederland.

Om 12.00 uur namen 25 officieren deel aan een cocktailparty gehouden aan boord van HMS Diamond.

De smaldeelcommandant bood vervolgens een lunch aan voor acht gasten waaronder eerdergenoemde autoriteiten.

De kok aan boord van Hr.Ms. Zeeleeuw

Tussen Hr. Ms. De Zeven Provinciën en HMS Eagle werden een voetbal en een hockeywedstrijd gespeeld. Zondagmiddag werden zeilwedstrijden gehouden, gevolgd door een cocktailparty bij de Royal Gibraltar Yacht Club. Om 12.00 uur gaf HMS Eagle een ontvangst voor officieren van de smaldeelschepen.

Na dit informele bezoek werd wederom geoefend in het gebied zuid van Lagos. Bij deze oefeningen werd tevens gebruik gemaakt van de diensten van een detachement bestaande uit vier S-2A's van vliegtuigsquadron 4, dat van 23 september tot 3 november gedetacheerd was op het Royal Air Force vliegveld North Front (Gibraltar).

Donderdagmiddag 2 oktober werd te 18.00 uur door middel van een steampast op waardige wijze afscheid genomen van Hr. Ms. Zeeleeuw, na voor het laatst een onderzeebootbestrijdingsoefening voor het smaldeel uitgevoerd te hebben. Deze steampast werd opgeluisterd met spuitende brandslangen, muziek, vlaggeseinen, spandoeken en saluutschoten. Ondanks dit blijde afscheid zullen velen met weemoed aan Hr. Ms. Zeeleeuw terugdenken.

Eerder op de dag had de smaldeelcommandant zich met zijn staf ingescheept op Hr. Ms. De Ruyter voor een varende inspectie.

Hr. Ms. Poolster had zich inmiddels weer bij het smaldeel gevoegd na in Gibraltar gerepareerd te zijn. Op vrijdag 3 oktober werd Hr. Ms. Poolster geïnspecteerd door de smaldeelcommandant vergezeld van zijn staf.

Dezelfde dag liepen de schepen weer de haven van Gibraltar binnen voor een routine bezoek van tien dagen. Hr. Ms. Evertsen arriveerde op 4 oktober te Gibraltar.

Des avonds ontving de Flag Officer Gibraltar tien officieren in zijn residentie The Mount.

In tegenstelling tot het vorige weekeinde was het deze keer prachtig weer, hetgeen voor velen aanleiding was al dan niet per kabelbaan de rots te beklimmen.

Anderen deden het rustiger aan en brachten de vrije dagen aan het water door.

Op dinsdag 7 oktober liep Hr. Ms. Potvis de haven van Gibraltar binnen. Des avonds nam een aantal officieren deel aan een cocktailparty bij de Royal Air Force.

Woensdag genoten 13 gasten van de rijsttafel, aangeboden door de smal- deelcommandant. Onder hen bevonden zich de Flag Officer Gibraltar en de burgemeester van Gibraltar. De dag daarop gebruikte de commandant smaldeel de lunch aan boord van HMS Eagle.

Vrijdag 10 oktober nam kapitein ter zee A. S. de Vries afscheid van Hr. Ms. Poolster en gaf het commando over aan kapitein-luitenant ter zee J. H. Weyers. Jammer genoeg werd Hr. Ms. Poolster voor de tweede maal door pech achtervolgd. Daar zich scheuren in de schroef vertoonden was men genoodzaakt naar Nederland terug te keren teneinde van schroef te verwisselen.

Een verheugend feit op deze dag was het bericht van de geboorte van Prins Constantijn, de derde zoon van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix. Op alle schepen werd van top gevlagd en werd een dronk uitgebracht op de blijde gebeurtenis.

Nadat het de gehele week somber weer was geweest, klaarde het weer zondags op en konden velen genieten van een prachtige laatste dag in Gibraltar. Er werd in deze week een druk voetbalprogramma afgewerkt.

Op maandag 13 oktober vertrok het smaldeel te 09.00 uur naar zee teneinde zijn oefeningen te vervolgen in het gebied zuid van Lagos. Hr. Ms. De Ruyter vertrok later op de dag en ging in opmars naar Tunis waar van 17 tot 21 oktober een informeel bezoek werd gebracht.

Tunis ligt nabij de baai van Tunis en is met de zee verbonden door een 10 mijl lang kanaal, dat de havenplaats La Goulette met Tunis verbindt. In verband met de geringe waterdiepte in de haven van Tunis was het niet mogelijk om in de hoofdplaats af te meren, met het gevolg dat het weekeinde in La Goulette werd doorgebracht, langszij de Quai du Nord.

Dit is een koopvaardijsteiger waar druk gebruik van gemaakt wordt door de grotere vrachtschepen. Tijdens het gehele weekeinde was de kade dan ook volledig bezet.

Op vrijdagmorgen kwam de loods te 07.30 uur aan boord en werd er op loodsman aanwijzingen via een zeer nauw vaarwater, gemarkeerd met boeien, opgestoomd naar La Goulette. Te 08.30 uur vond er een uitwisseling plaats van een saluut. Het saluut werd beantwoord door een saluutbatterij gestationeerd op de Jetée Nord.

Vervolgens werd er, door gebrek aan krachtige sleepboten, zelfstandig afgemeerd. Op de kade stonden de secretaris van de Nederlandse ambassade en een Tunesische liaisonofficier reeds te wachten en nadat twee valrepen waren aangebracht, stapten zij ter verwelcoming aan boord. Vanaf 09.30 uur legde de commandant een aantal bezoeken af, achtereenvolgens aan de Nederlandse ambassadeur, Zijne Excellentie mr. Valck Luassen, Son Excellence le Secrétaire d'Etat a la Défense Nationale, M. Mzali, en de Gouverneur-Maire van Tunis, M. Fouad M'Bazaa. Na terugkomst aan boord ontving de commandant achtereenvolgens de Nederlandse ambassadeur, de Chef d'Etat-Major van de Tunesische marine, Jedidi, en de Gouverneur-Maire van Tunis.

Des avonds vond er een ontvangst plaats op de marinebasis, aangeboden door de Tunesische marine.

Op zaterdag 18 oktober bood de commandant een aantal autoriteiten een lunch aan en des avonds vond er een ontvangst plaats ten huize van de Nederlandse ambassadeur. Hierbij was bijna de gehele Nederlandse kolonie aanwezig en werden de eerste contacten gelegd met de in Tunesië woonachtige Nederlanders. Gedurende het weekeinde werden de banden met de Nederlanders verstevigd, daar velen van hen de kerkdiensten aan boord bijwoonden en daarna een groot aantal opvarenden uitnodigden de dag bij hen door te brengen.

Uit het grote enthousiasme waarmede de ambassadestaf en de Nederlandse kolonie zich bijzonder inspanden om het de bemanning van Hr. Ms. De Ruyter naar zijn zin te maken bleek overduidelijk dat het vlootbezoek zeer geapprecieerd werd.

Tijdens de receptie aan boord op maandagavond, waar een groot gedeelte van de Nederlandse kolonie aanwezig was, werd meermalen de vraag gesteld waarom er, vergeleken met andere marines, zoals de Italiaanse, Franse, Britse en Amerikaanse marines, zo zelden een bezoek werd gebracht door een Nederlands oorlogsschip. Ook de Tunesische autoriteiten waren zeer enthousiast over het bezoek en zij hoopten dat dit een begin zou worden van een meer uitgebreid contact tussen hun jonge Tunesische marine en de Koninklijke marine. Dat de belangstelling ook van de bevolking uitging, bleek uit het grote aantal bezoeken, dat gebruik maakte van de gelegenheid, dat gedurende het weekeinde het schip op de achtermiddag opengesteld was voor bezoek.

Naast de officiële ontvangsten vonden er ook verscheidene bustochten plaats naar de vele zeer interessante bezienswaardigheden van Tunesië, zoals Carthago en Sidi Bou Saïd. Ook vond er zondag een voetbalwedstrijd plaats tussen de Tunesische marine en het elftal van Hr. Ms. De Ruyter. Tijdens het weekeinde maakten enkele stafofficieren van de Koninklijke landmacht gebruik van de verbindingdienst aan boord om berichten naar Nederland te verzenden. Zij waren uit Nederland overgevlogen ter oriëntatie of Nederland hulp kan verlenen bij de hevige overstromingen in Tunesië, welke juist hadden plaatsgevonden.

Dinsdagmorgen vroeg werd er ontmeerd met assistentie van een loods. Ook ditmaal adviseerde de loods geen gebruik te maken van de marinesleepboot, welke volgens hem niet in staat was op de juiste wijze assistentie te verlenen. Na door vele Nederlanders uitgezwaaid te zijn, verliet Hr. Ms. De Ruyter te 08.30 uur de haven van La Goulette en beëindigde hiermee een zeer succesvol vlootbezoek.

Tegelijkertijd met het bezoek van Hr. Ms. De Ruyter aan Tunesië brachten Hr. Ms. De Zeven Provinciën, Hr. Ms. Evertsen en Hr. Ms. Van Nes het weekeinde van 18 en 19 oktober door te Ceuta teneinde aldaar de noodzakelijke olievoorraad op te toppen.

Hr. Ms. Friesland, Hr. Ms. Holland. Hr. Ms. Potvis en Hr. Ms. Tonijn brachten dit weekeinde door in de Lagosbaai alwaar zaterdag te 13.00 uur ten anker werd gegaan.

Op zaterdag 18 oktober meerde Hr. Ms. De Zeven Provinciën te 07.30 uur af aan de Diquo de Poniente, nadat eerst het nationaal saluut was afgegeven aan de vlag van de Spaanse republiek. Het saluut werd beantwoord door een mobiele saluutbatterij, welke was opgesteld op de punt van het oostelijk havenhoofd en voor het oog onzichtbaar. Dit in tegenstelling tot wat de verzameling van verordeningen voor de Koninklijke marine 19 aangeeft als plaats van deze saluutbatterij. De twee fregatten kregen een ligplaats aan de overzijde van de haven. De consul te Ceuta, de heer José M. Baeza Herrazti, kwam direct na aankomst aan boord van het vlaggeschip teneinde zijn opwachting te maken. Tevens werd aangevangen met olie laden. Nadat de militaire havenmeester van Ceuta, kapitein ter zee J. Lazaga Azcarate, zijn opwachting aan boord had gemaakt, vergezelde de consul de smaldeelcommandant bij bezoeken aan de militaire commandant en gouverneur, generaal Carlos F. Valdespin, en aan de burgemeester, tevens gouverneur van Ceuta. Zijne Excellentie José Zurrón.

Een groot aantal officieren, onderofficieren en manschappen nam deel aan een bustocht gevolgd door een bezoek aan het Légion Espagnol, waar, na een indrukwekkende parade voor de commandant smaldeel vergezeld door generaal Valdespin, een zeer geanimeerde ontvangst volgde.

Des avonds werd door de commandant smaldeel, de commandanten en ongeveer 100 officieren, onderofficieren en manschappen deelgenomen aan een cocktailparty op het stadhuis, waar vele militaire en civiele autoriteiten aanwezig waren.

Zondag werd aan boord van Hr. Ms. De Zeven Provinciën een ontvangst gehouden voor autoriteiten en 30 Spaanse officieren. Na afloop bood de consul een lunch aan, waarbij ook de burgemeester van Ceuta en de militaire commandant aanwezig waren.

Te 18.00 uur verlieten de schepen Ceuta en kon worden teruggezien op een geslaagd bezoek en een zeer gastvrije ontvangst.

Op maandag 20 oktober stoomden alle schepen weer op naar het oefengebied Vosmeer alwaar rendez-vous werd gemaakt. Op dinsdag kon het smaldeel Hr. Ms. Zeeland begroeten, die op 17 oktober uit Den Helder was vertrokken.

Twee dagen later voegde ook Hr. Ms. Poolster zich weer bij de overige schepen.

Gedurende deze week werd weer intensief geoefend, waarbij ook nachtelijke oefeningen waren opgenomen.

Nadat op 23 oktober Hr. Ms. Friesland door de commandant smaldeel was geïnspecteerd, werd de week besloten met manoeuvreoefeningen op zaterdagochtend en het gezamenlijk, gelijktijdig ten anker komen in de baai van Lagos.

Hr. Ms. De Ruyter arriveerde later op de dag. Gedurende het weekeinde bestond hier volop gelegenheid tot zonnebaden en zwemmen zodat een ieder weer gesterkt aan de volgende oefenweek kon beginnen.

Hr. Ms. Poolster bracht dit weekeinde een routine bezoek aan Ceuta teneinde haar brandstofvoorraad op te toppen. Evenals bij het vorige bezoek aan Ceuta werden door de commandant van Hr. Ms. Poolster vergezeld van de consul de gebruikelijke beleefdheidsbezoeken uitgewisseld.

Op maandag 27 oktober stoomden alle schepen op naar het oefengebied Vosmeer, alwaar gezamenlijk werd geoefend waarbij ook het in Gibraltar gestationeerde detachement van vliegtuigsquadron 4 deelnam.

Hr. Ms. De Ruyter verliet maandagochtend het smaldeel op weg naar Malta, alwaar van 31 oktober tot 7 november een informeel bezoek werd gebracht.

Op vrijdag 31 oktober te 08.40 uur embarkeerde de loods nabij de Fairway Buoy voor de haven van Valetta. Alvorens de haven binnen te lopen werd door Hr. Ms. De Ruyter het nationaal saluut afgegeven, hetwelk beantwoord werd door Fort St. Elmo. Hierna werd een persoonlijk saluut gebracht aan de Flag Officer Malta, hetwelk beantwoord werd door de saluutbatterij van Lort. St. Angelo.

Nadat de sleepboten in de Grand Harbour hadden vastgemaakt, werd afgemeerd op boei 7 en 7a met de boeg naar buiten. Tijdens het afmeren arriveerde de consul-generaal, de heer J. Gollcher, die tevens assisteerde bij een hierna aan boord gehouden persconferentie. Hierna vertrok de commandant, vergezeld door de consul-generaal, voor het afleggen van beleefdheidsbezoeken aan Mr. E. Cuschieri, Administrative Secretary Malta Government, de Flag Officer Malta, Rear Admiral D. G. Kent, en de Commander Malta Land Forces, Brigadier G. Micallef. Na terugkomst aan boord ontving de commandant de Flag Officer Malta en de Commander Malta Land Forces voor een tegenbezoek.

Des avonds werd aan boord een geanimeerde ontvangst gehouden, waarbij ook de kapiteins van enkele Nederlandse koopvaardij-schepen en zeesleepboten waren uitgenodigd, hetgeen door hen zeer gewaardeerd werd.

Zaterdag nam de commandant deel aan een lunch aangeboden door Vice-Admiral Sir Patrick Boyle. Aan boord van HMS Eagle werd een ontvangst gehouden voor de commandant en zes officieren en in de avonduren namen tien officieren deel aan een dansavond aangeboden door de verpleegsters van het St. Alexandraziekenhuis.

In verband met de tijdelijke afwezigheid van de Commander Naval Forces Southern Europe, Rear-Admiral Roselli Lorenzini, maakte de commandant zijn opwachting bij hem op maandag 3 november.

Een dag eerder ontving de commandant zeven autoriteiten voor een lunch aan boord en nam zelf deel aan een diner aangeboden door Rear-Admiral Lorenzini.

De overige dagen dat Hr. Ms. De Ruyter in Malta verbleef werden vele ontvangsten gehouden door onder andere de Nederlandse consul-generaal, de Royal Air Force, de waarnemend gouverneur-generaal van Malta, de Commander Naval Forces Southern Europe en het Royal Naval Hospital. Bovendien nam de commandant deel aan een diner aangeboden door de Flag Officer Flottilla Western Fleet.

Ook ontwikkeling, sport en ontspanning aan boord toonde zich zeer actief en organiseerde dagelijks bustochten over het eiland, stelde een voetbalcompetitie samen tussen de diverse dienstvakken aan boord en nodigde 150 dames uit voor een dansavond in de Manöel Island Club.

Gedurende het gehele verblijf bracht ook een groot Engels smaldeel een bezoek aan Malta. Aanwezig waren onder andere HMS Eagle, HMS Blake, HMS Astute, HMS Tenby, HMS Torquay, HMS Aurora en de tankers Olmeda en Lyness van de Royal Fleet Auxiliary.

Op vrijdag 7 november brak het afscheid aan van het bezoek aan Malta. Des morgens te 09.00 uur werd met behulp van twee sleepboten en een loods ontmeerd en werd opgestoomd naar een rendez-vous met Italiaanse en Engelse vlooteenheden waarmee gedurende deze dag oefeningen werden gehouden.

Gelijktijdig met het bezoek van Hr. Ms. De Ruyter aan Malta brachten Hr. Ms. De Zeven Provinciën, Hr. Ms. Friesland, Hr. Ms. Evertsen en Hr. Ms. Van Nes een bezoek aan Casablanca van 31 oktober tot 6 november. De eerste drie dagen van dit bezoek droegen een informeel karakter.

Op vrijdag 31 oktober meerde Hr. Ms. De Zeven Provinciën te 08.00 uur al aan de strekdam Moulay Youssef met Hr. Ms. Friesland langs zij. De twee fregatten meerden af in de koopvaardijs haven.

Direct na aankomst bracht de waarnemend Nederlandse consul, de heer H.P.J. Stinis, een bezoek aan de smaldeelcommandant en assisteerde deze bij een hierna gehouden persconferentie.

Na inspectie van de muziekkapel van de Marokkaanse marine met een erewacht van 90 man, die ter verwelkoming stond opgesteld, bracht de smal-deelcommandant vergezeld van zijn adjudant en de consul beleefdheidsbezoeken aan de Marokkaanse marinecommandant, capitaine de frégate Abaroudi, Zijne Excellentie de gouverneur van de haven, Mohamed Lyoussi, en aan Zijne Excellentie de gouverneur van de stad, kolonel Boulhimez.

Na terugkeer aan boord van de smaldeelcommandant brachten bovengenoemde autoriteiten een tegenbezoek.

Hierbij wordt aangetekend, dat het bezoek aan de commandant van de Koninklijke Marokkaanse marine in afwijking was van de normale gang van zaken en van de verzameling van verordeningen van de Koninklijke marine 19, daar betrokkene lager in rang is dan de smaldeelcommandant. Hierover is uitgebreid overleg geweest, maar op advies van de consul werd tenslotte ingestemd met de ongebruikelijke volgorde der bezoeken.

Des avonds werd aan boord van het vlaggeschip een ontvangst gehouden voor een groot aantal gasten waaronder ook leden van de Nederlandse kolonie te Casablanca.

Tevens bracht een groot aantal schepelingen een bezoek aan de Seamen's Club alwaar een dansavond was georganiseerd door het Nederlands comité, het consulaat, de kamer van koophandel en het Nederlandse zakenleven.

Deze feestavond, die ook op zaterdag- en zondagavond werd aangeboden, werd opgeluisterd met Marokkaanse folklore, hetgeen bij de vele bezoekers zeer in de smaak viel.

Zaterdagavond werd door de consul en mevrouw H. P. J. Stinis een Spaans diner met folklore aangeboden aan de smaldeelcommandant, commandanten en enkele officieren.

Van 16.00-18.00 uur waren de schepen, evenals op zondagmiddag, opengesteld voor bezoek. De schepen mochten zich verheugen in een warme belangstelling van de zijde van de Marokkaanse bevolking. Zaterdag en zondag waren bustochten georganiseerd naar Rabat en Marrakesh waarvoor grote belangstelling bestond.

Velen brachten bovendien een bezoek aan een van de vele stranden, waar het dank zij het prachtige weer, aangenaam vertoeven was. Ook de kasbah van Casablanca was zeer in trek en menigeen maakte lange wandelingen door deze wat mysterieus aandoende stadswijk.

Zondagmiddag waren acht gasten, waaronder Hr. Ms. ambassadeur te Rabat, de Nederlandse consul en de president van de Hollands-Marokkaanse kamer van koophandel, door de smaldeelcommandant voor een lunch aan boord van het vlaggeschip genood. Des avonds werd door leden van de kamer van koophandel en het Nederlands comité een Marokkaans diner met show aangeboden, waarbij ongeveer 50 officieren aanwezig waren.

Maandag 3 november werd om 18.30 uur op de admiraliteit een receptie gehouden, aangeboden door de Marokkaanse marinecommandant, waarbij alle commandanten en een groot aantal officieren aanwezig waren.

Dinsdagavond namen tien officieren deel aan een Bretonse maaltijd aangeboden door de Club Athlétique Française-Casablanca, terwijl de commandanten en zes officieren woensdagavond dineerden in restaurant Miramar te Mohammedia als gast van de consul en mevrouw Stinis. Gedurende het verblijf in Casablanca zijn ook de sportliefhebbers aan hun trekken gekomen. In samenwerking met het consulaat en verscheidene sportverenigingen werd een uitgebreid sportprogramma afgewerkt, hetwelk dit keer behalve voetbal- en hockeywedstrijden ook volleybal-, tennis- en judo-ontmoetingen bevatte.

Donderdagmiddag verlieten de schepen de haven van Casablanca en kwam een einde aan een bijzonder geslaagd bezoek dat ook door de Nederlandse kolonie te Casablanca zeer op prijs werd gesteld.

De overige schepen van het smaldeel brachten in dezelfde periode bezoeken aan Tanger en Ceuta.

Op de avond van de 30ste oktober vingen Hr. Ms. Holland en Hr. Ms. Zeeland gezamenlijk, en Hr. Ms. Potvis individueel, de opmars aan naar Tanger.

Op vrijdag 31 oktober werd vanaf 09.00 uur afgemeerd in de volgorde Hr. Ms. Holland, Hr. Ms. Zeeland en Hr. Ms. Potvis. Dit bezoek, dat voor de eerste drie dagen een informeel karakter droeg, duurde tot 7 november.

Tegelijkertijd met de Nederlandse schepen kwam de Britse jager HMS Decoy te Tanger aan. De commandant, Commander J. J. Black RN, bracht op de voormiddag een bezoek aan de commandant divisie jagers hetwelk deze beantwoordde met een tegenbezoek.

Het protocol bleef verder beperkt tot een bezoek van de divisiecommandant, vergezeld door de drie scheepscommandanten. des namiddags aan de gouverneur van Tanger, Zijne Excellentie Mohamed Moutassam. Dit bezoek werd dezelfde middag beantwoord door de gouverneur met tien leden van zijn staf.

Vrijdagavond werd aan boord van beide jagers een ontvangst gegeven door de commandant van de jagerdivisie voor Marokkaanse autoriteiten en leden van de Nederlandse, Franse en Britse kolonies. Op zaterdag 1 november gebruikten de vice-consul der Nederlanden, de heer D. Lascar, en zijn echtgenote en de secretaris-generaal van de provincie Tanger, de Heer Hamza Youssef, de lunch aan boord van Hr. Ms. Holland als gasten van de commandant der jagerdivisie.

Alle commandanten waren zaterdagavond tegenwoordig op een receptie ten huize van de Britse consul-generaal, de heer Robert W. Ford, welke ter gelegenheid van het Engelse vlootbezoek werd gegeven.

Alle commandanten waren zondagmiddag 2 november genodigd op een lunch ten huize van de vice-consul en mevrouw Lascar.

Van particuliere zijde weiden enige invitaties ontvangen, waarvan hier zij vermeld de cocktailparty ten huize van mevrouw Goemans, weduwe van de voormalige gezant der Nederlanden in Rabat, op de avond van de 4e november, waarop de gouverneur van Tanger acte de présence gaf en waaraan ondermeer werd deelgenomen door de commandant van de divisie jagers en 14 officieren. Van Marokkaanse zijde werden geen officiële uitnodigingen ontvangen, doch wel werd de divisiecommandant met twee officieren uitgenodigd met de Koninklijke Marokkaanse cavalerie een rit te paard t% maken, welk aanbod gaarne werd aanvaard.

Twee voetbalwedstrijden vonden plaats in het Stadium Municipale.

Zondagmiddag werden de jagers enkele uren opengesteld voor bezoek, waarvan echter slechts matig gebruik werd gemaakt.

Op 4 november werd de haven aangelopen door het Nederlandse passagiersschip Rotterdam van de Holland-Amerika lijn. Gedurende het ongeveer 12 uur durende verblijf van dit passagiersschip ontstond een levendig wederzijds contact tussen de bemanningen.

Aan de door ontwikkeling, sport en ontspanning georganiseerde bustocht door de stad en omgeving namen 46 bemanningsleden deel. Op zondag maakten voorts 12 officieren een tocht naar de oude provinciehoofdstad Tetuan.

Vrijdagochtend 31 oktober arriveerde Hr. Ms. Poolster te 09.00 uur voor een zesdaags routine bezoek aan Ceuta. Evenals bij het vorige bezoek aan Ceuta werden de gebruikelijke beleefdheidsbezoeken na aankomst uitgewisseld.

Gedurende het weekeinde werden door het schip twee bustochten naar Tetuan georganiseerd. Op zondag 1 november ontvingen commandant en officieren ongeveer 30 gasten voor een zeer geanimeerde cocktail.

Maandagavond 3 november waren commandant en officieren, tesamen met een groot aantal burger- en militaire autoriteiten, de gast van generaal en mevrouw Vallespin, terwijl woensdag 4 november 100 officieren, onderofficieren en manschappen werden uitgenodigd een parade bij te wonen van de Regularis No. 1 van Tetuan gevolgd door een lunch. In de middag speelde het voetbalelftal van Hr. Ms. Poolster een wedstrijd in het stadion tegen het garnizoen. Woensdag 5 november ontving de commandant eerdergenoemde burger- en militaire autoriteiten voor een rondleiding en een lunch aan boord. Door de longroom werden tezelfdertijd 30 Spaanse officieren, behorende tot het garnizoen, ontvangen.

Tot slot werd des avonds een ontvangst aangeboden door de civiele gouverneur, waarbij Hr. Ms. Poolster werd vertegenwoordigd door officieren, onderofficieren en manschappen. Zaterdag 6 november liep dit zeer geslaagde bezoek aan Ceuta ten einde en ontmeerde het schip te 18.00 uur voor vertrek naar zee, uitgeleide gedaan door de consul en de marinecommandant.

Gedurende het weekeinde van 7 tot 10 november kwamen alle schepen ten anker in Lagosbaai. Hr. Ms. De Zeven Provinciën was reeds eerder ten anker gekomen teneinde de smaldeelcommandant en zijn staf de gelegenheid te geven het tweede gedeelte van de inspectie van zijn schip af te werken.

Jammer genoeg werkten de weersomstandigheden dit keer niet mee, als gevolg waarvan een groot deel van de bemanningen het weekeinde in gepaste rust doorbracht.

Op maandag 10 november gingen de smaldeelcommandant en zijn staf per sloep naar Hr. Ms. Zeeland teneinde dit schip te inspecteren. Vervolgens gingen alle schepen in opmars naar het oefengebied Vosmeer teneinde de oefeningen in smaldeelverband te hervatten.

Op dinsdag 11 november werd Hr. Ms. Holland door de smaldeelcommandant met zijn staf geïnspecteerd, na afloop waarvan Hr. Ms. De Zeven Provinciën in opmars ging naar Portsmouth. De smaldeelcommandant scheepte zich in aan boord van Hr. Ms. De Ruyter voor het overige deel van de smaldeelreis.

Op zaterdag 15 november meerde Hr. Ms. De Zeven Provinciën te 17.30 uur af aan de North Corner Jetty in HM Dockyard Portsmouth. Doel van dit bezoek was het demagnetiseren van het schip.

Na aankomst ontving de commandant van Hr. Ms. De Zeven Provinciën de Deputy Captain of the Port, Commander Messervy RN, voor een kort bezoek.

Maandag kwam het degaussing schip HMS Warmingham langsij voor het depermen.

Om 10.00 uur bracht de commandant een bezoek aan de Flag Officer Spithead, Rear-Admiral A. M. Power MBE, gevolgd door een tegenbezoek.

Evenals op zondag werd ook nu een bustocht georganiseerd naar Londen waarvoor grote belangstelling bestond.

Des avonds werd in het Clarence Pier Pavilion een all ranks partij gehouden.

Deze dansavond, waaraan een groot deel van de bemanning deelnam, werd een groot succes mede dankzij het optreden van de scheepsband.

Dinsdag nam de commandant deel aan een lunch aangeboden door de Flag Officer Spithead.

Na vertrek uit Portsmouth op woensdag 19 november stoomde Hr. Ms. De Zeven Provinciën op naar de range te Portland alwaar de noodzakelijke metingen werden verricht. Na afloop hiervan vertrok het schip naar Amsterdam waar het op vrijdag 21 november te 14.30 uur afmeerde aan

de Shellsteiger. Dit bezoek werd gebracht in verband met het staatsbezoek van de president van de bondsrepubliek Duitsland, president Heinemann. Ter gelegenheid hiervan werd door Hr. Ms. De Zeven Provinciën op maandag 24 november een saluut van 21 schoten afgegeven. Dinsdagmorgen vertrok Hr. Ms. De Zeven Provinciën naar zee en meerde te 16.00 uur af te Den Helder.

Hr. Ms. De Ruyter, Hr. Ms. Poolster, Hr. Ms. Friesland, Hr. Ms. Evertsen en Hr. Ms. Van Nes waren reeds op 18 november de haven van Den Helder binnengelopen, terwijl Hr. Ms. Holland en Hr. Ms. Zeeland op zondag 16 november individueel opstoomden naar een rendez-vous met Hr. Ms. Potvis. dat na een nacht van zwaar stormweer werd bereikt op de platvoet van de 17e november.

Tot 20 november werd gezamenlijk in dit gebied geoefend, waarna Hr. Ms. Potvis koers zette naar Nederland en de twee jagers opstoomden naar Brest, alwaar op vrijdagmorgen te 09.00 uur werd afgemeerd aan de jagersteigers voor een routine bezoek dat zou duren van 21 tot 24 november.

Het protocol bleef beperkt tot een bezoek van de divisiecommandant aan vice-admiraal Mouton, commandant délégué van het maritiem arrondissement Brest. hetwelk door laatstgenoemde werd beantwoord met een tegenbezoek aan boord van Hr. Ms. Holland.

Vrijdagavond werd aan boord van Hr. Ms. Holland een zeer geanimeerde ontvangst gegeven voor ongeveer 50 Franse gasten.

Op zaterdag 22 november gebruikten de honorair consul der Nederlanden, de heer Y. M. Arnault de la Ménardière, zijn echtgenote en nog een Frans echtpaar de lunch aan boord van Hr. Ms. Holland.

Met het gastschip, de onderzeebootjager Vauquelin, werden vriendschappelijke contacten onderhouden waarvan als hoogtepunten vermeld zij een rondleiding met lunch voor een aantal onderofficieren en manschappen op zaterdag en zondag zomede een dansavond voor de officieren van beide schepen op zaterdagavond.

Van de door de Franse marine ter beschikking gestelde sportfaciliteiten kon door de slechte weersomstandigheden helaas slechts een beperkt gebruik worden gemaakt.

De Franse marine stelde zondagmiddag een bus ter beschikking voor een rondrit door de omgeving, waarvoor voldoende belangstelling bestond.

Op maandag gebruikten enkele officieren van de Franse marine, waaronder de commandant van de vliegbasis Landiviseau, na afloop van een bespreking voor een gezamenlijke oefening de lunch aan boord van Hr. Ms. Holland.

Maandag 24 november ontmeerden beide jagers te 16.00 uur en verlieten de haven van Brest na een weliswaar regenachtig doch niettemin genoeglijk weekeinde.

Op weg naar Nederland werd op 25 november een zeer geslaagde oefening met Franse Etendardjachtbommenwerpers gehouden, afkomstig van de Foch en gestationeerd op Landiviseau.

Na op 26 en 27 november tesamen met Hr. Ms. Overijssel nog een intensief oefenprogramma in de Noordzee te hebben afgewerkt, liepen Hr. Ms. Holland en Hr. Ms. Zeeland op 28 november Den Helder binnen.

Op 6 december te 12.00 uur ontmeerden Hr. Ms. Overijssel, Hr. Ms. Zeeland en Hr. Ms. Holland van de divisie jagers 3 en stoomden op naar de oefengebieden ten noorden van Ierland, teneinde deel te nemen aan het varende gedeelte van een Anti-Submarine Warfare Joint Squadron Course onder leiding van de Joint Anti-Submarine School te Londonderry, welke tot 17 december zou duren.

De schepen kwamen op de namiddag van 8 december in het oefengebied aan alwaar werd deelgenomen aan de diverse partiële oefeningen in het kader van het cursusprogramma tot 11 december. Op 11 december liepen de drie schepen op de eerste wacht Londonderry binnen, alwaar op de 12e een nabespreking werd gehouden en voorts de nodige voorbereidingen werden getroffen voor het vervolg van de cursus. Op de eerste wacht van 12 december verlieten alle deelnemende eenheden, waaronder Britse, Nederlandse en Duitse, Londonderry voor een driedaagse oefening.

Niettegenstaande het stormachtige weer, werden de gestelde oefendoeleinden geheel bereikt. Alle Nederlandse schepen liepen op de hondewacht van 15 on 16 december Londonderry weer binnen voor een korte rust en de nabespreking. Deze werd bijgewoond door de smaldeelcommandant, die uit Nederland was overgekomen voor een werkbezoek aan de Nederlandse schepen.

Gezien de korte duur van het bezoek en het drukke werkprogramma, bleef het sociaal verkeer beperkt tot een receptie aangeboden door de commandant divisie jagers 3 namens alle aanwezige schepen en vliegtuigen aan de Senior Naval Officer Northern Ireland en 50 leden van de Britse strijdkrachten en hun echtgenotes aan boord van Hr. Ms. Overijssel op 16 december.

Hr. Ms. Overijssel en Hr. Ms. Holland ontmeerden op de platvoet van de 17e december voor de terugkeer naar Den Helder. Hr. Ms. Zeeland kon als gevolg van een mankement in de machinekamer eerst op de voormiddag van de 18e december volgen.

Mede door de noodzaak van een tijdige terugkeer voor Hr. Ms. Overijssel in verband met de commando-overdracht over de divisie jagers, welke op 19 december moest plaatsvinden, stoomden de drie schepen individueel op naar Den Helder, alwaar Hr. Ms. Overijssel, Hr. Ms. Zeeland en Hr. Ms. Holland op vrijdag 19 december op de achtermiddag de haven binnenliepen.

NAUTISCHE BIJZONDERHEDEN

Vlissingen

Het manoeuvreren in de Binnenhaven van Vlissingen levert, zelfs met sleep- hoothulp, enige problemen op door de beperkte ruimte en de aanwezigheid van een kompasboei in de Eerste Binnenhaven.

Brest

Hr. Ms. Friesland meerde af langs zij de Epi Porte Avions, een nieuwe steiger, die nog niet op de zeekaart staat vermeld.

Tunis

Nabij boei 1 van de vaargeul, leidend naar La Goulette, kwam de Tunesische loods aan boord. De vaargeul heeft een diepte van 7.70-8.50 meter, met het gevolg dat de minimale diepte onder de kiel nabij boei 3 1.20 meter was. Een geringe stroom uit zuidwestelijke richting werd geconstateerd. La Goulette is een druk bezochte havenplaats, waardoor tengevolge van de geringe kaderuimte de kaden voortdurend bezet waren.

Ondanks het drukke havenverkeer waren er slechts enkele kleine sleepboten aanwezig.

Daar Hr. Ms. De Ruyter echter een grote sleepboot had aangevraagd had de Tunesische marine een grote zeesleepboot (ex-Wijsmuller) ml Bizerte gezonden.

Deze sleepboot deed echter normaal dienst als bergingsvaartuig en was niet afgeoeft in het manoeuvreren met grote schepen in een nauwe haven. Bovendien was er geen radioverbinding mogelijk met de sleepboot, terwijl op handseinen en stoomfluitseinen niet werd gereageerd.

De loods adviseerde derhalve geen gebruik te maken van haar aanwezigheid.

Tengevolge van de geringe breedte van het vaarwater in de haven was het noodzakelijk met behulp van het anker te draaien.

In verband met de beraamde bezoeken werd er bij aankomst over stuurboord afgemeerd langs de kade. Dit hield in dat bij vertrek het schip achteruit stromend moest draaien in het Bassin Sud, daarbij gebruik makend van het stuurboordanker. De breedte van de haven is hier 300 yards, met het gevolg dat slechts een zeer geringe ruimte overbleef om te manoeuvreren.

In verband met bovengenoemde diepten van de vaargeul, draairuimte in de haven en de grote behoefte aan kaderuimte ten behoeve van koopvaardij schepen is de haven van La Goulette minder geschikt voor het vlootbezoek van een kruiser.

Voor één dan wel twee jagers/fregatten zijn de faciliteiten echter ruim voldoende, waarbij naast elkaar afgemeerd slechts één ligplaats voor een koopvaardij schip wordt ingenomen, terwijl Hr. Ms. De Ruyter thans twee ligplaatsen innam.

In de haven is geen walspanning aanwezig.

Malta (Valetta)

Voor de haven van Valetta loopt een zuidoost gaande stroom. Hiermee moet rekening gehouden worden tijdens de nadering naar de haven. Zowel de loods bij binnenkomst als ook bij vertrek maakte een zwakke indruk. Hun adviezen waren twijfelachtig en soms verkeerd waardoor deze meerdere malen niet konden worden opgevolgd. Hun ervaring is waarschijnlijk gering hetgeen onder andere blijkt uit het feit dat in de pers veel ophef werd gemaakt van het feit dat HMS Eagle op dezelfde dag het eerste Britse oorlogsschip was dat door een Maltezer loods werd binnengebracht. Met de sleepboten was geen radioverbinding mogelijk, maar zij volgden op bekwame wijze de orders van de loods op.

Tanger

Doordat op de morgen van de 31e oktober slechts één loods beschikbaar was, werd op verzoek van de havenautoriteiten een tijdinterval van 30 minuten tussen de binnenlopende schepen aangehouden.

Voorts is het gebruik in de haven de ankerbal te hijsen wanneer het schip een anker heeft gepresenteerd.

Tot zo ver het reisverslag Smaldeel V 21 augustus / 19 december 1969